

PASTER PYPE, de Vader der Vissers

Weinig priesters spreken zo tot de verbeelding als Paster Pype. Wat priester Adolf Daens (Aalst 1839-1907) betekende voor de ontvoogdingsstrijd van de arbeiders, was Paster Pype voor de vissers. Hij voerde niet enkel strijd voor hen, hij werd een van de hunnen.

Doris Klausning

*Hendrik Pype (1845-1926),
bijgenaamd 'Menère Herri', werd door vissers en
kansarmen als een van hen beschouwd en ten volle
gerespecteerd (Stad Oostende).*

HOE HET ALLEMAAL BEGON

"Jaer achtienhonderd vierenvijftig, den dertienden januari, vier uren namiddag, voor ons Joannes Baptiste Vuylsteke, burgemeester, ambtenaar van den burgerlijke stand der gemeente Gheluwe, arrondissement Yper, Provincie West-Vlaanderen, verschenen Carolus Ludovicus Pype, oud zevenendertig jaeren, landsman geboren en wonende te Gheluwe, welke ons vertoon heeft een kind van het mannelijk geslacht, geboren gister ten acht uren 's avonds. Van hem, verklerder en van Ursula Deltour, oud éénendertig jaeren, geboortig van Haerelbeke, zijne huisvrouw, dus welk kind hij verklaerd heeft te willen geven

de voornamen Hendricus Fredericus. Gezeide vertooning en verklaring gedaen in 't bijwezen van Charles van Ryckeghem, oud vijftienveertig jaeren, gemeentesecretaris en van Desiré Huys, oud tweentwintig jaeren, schrijver, beiden voornoemden van Gheluwe, welke met den vader en ons dezer akt getekend hebben naer de gedaene voorlezing" (getekend: Ch. Van Rijckeghem, C. Pype, D. Huys, J. Vuylsteke).

De wieken van de houten Terhandmolen draaiden op volle toeren alsof ze de tijd een slag voor wilden zijn. De vrieskou zette zijn opmars voort, de wind verhoogde het tempo, sloeg ongenadig tegen huizen en

bomen en in de herbergen stapten de laatste klanten huiswaarts. Bij valavond werd de graan- en oliemolen stilgelegd. In huis brandden kaarsen. Het boerenhof van landman Charel Pype, beschut door hagen en bomen, lag twintig meter van de baan weg. In de stal loeiden een zestal koeien, de geit daarentegen liet alles aan zich voorbijgaan, mekkerde en sabbelde op hooi. In huis wachtte Charel de geboorte van zijn tweede kind af. "Goed dat het winter is", dacht hij, "veel werk op het veld is er nu niet". Ursula, zijn hoogzwangere vrouw, kampte sedert de vroege morgen met weeën. Wat later, rond de klok van acht, hoorde hij gestommel in de voutekamer, hij rechtte zijn rug, sprong op

en hoorde zijn kind schreeuwen. Het was een flinke zoon die prompt verder door het leven ging als Hendricus Fredericus Pype.

ZIJN JEUGD IN HET WEST-VLAAMSE TERHAND ZET DE TOON

Samen met Pharailde, zijn zus, verkende de jongen de omstreken van Terhand, speelde in het Nonnenbos en leerde lezen en schrijven in de Gemeenteschool van Geluwe. Na zijn plechtige communie trok hij naar het Aloysius college in Menen, waar hij in 1871 zijn laatste examens aflegde. Volgens goed gedocumenteerde bronnen wist hij reeds op dertienjarige leeftijd dat hij priester wilde worden. Dat was niet verwonderlijk, de kerk bepaalde in die tijd het ritme van de maatschappij. Hij studeerde verder aan het Klein Seminarie van Roeselare, een erudiet milieu. Hendrik, een jongen van 'den buiten', voelde zich op het Seminarie geconfronteerd met een doorgedreven discipline en een hoogstaand intellectuele vorming. Frans was de voertaal tijdens de colleges en de vrije tijd. Nederlandse taal kreeg hij van Hugo Verriest. En hij leerde Alfred Rodenbach en Jules Devos kennen. In die alles overheersende verfranste sfeer leerde hij 'Vliegt de Blauwvoet' zingen. Na twee jaar filosofie en wetenschappen in Roeselare trok hij, zijn roeping volgend, naar het Groot Seminarie in Brugge om de vier jaar durende studies voor priester aan te vangen. Op 7 juni 1879 volgde de wijding van Hendrik Pype tot priester.

Het landelijke Terhand, een gehucht van Geluwe, was het decor voor de jeugd jaren van Hendrik. Zeker is dat Hendrik van dichtbij geconfronteerd werd met de armoede van de kleine landarbeiders en keuterboeren, die soms noodgedwongen als dagloner hielpen bij de tabaksoogst in Wervik of over De Schreve. Honger was een constante en het stropen van konijnen of hazen een van de oplossingen. Naast helpen op het erf was 'pensjagen' een normale bezigheid. Het schrok de jonge Hendrik niet af om af en toe zelf een haas te strikken. Hij had het West-Vlaams profiel van een echte boerenzoon.

EÉN MET ZIJN SCHAPEN...

Na zijn priesterwijding werd hij leraar aan het St. Bernarduscollege in Nieuwpoort. Kwam hij daar reeds in contact met vissers? Misschien. Feit is dat hij na vijf jaar Nieuwpoort in november 1884 een aanstelling kreeg als onderpastoor op de decanale Sint-Petrus en Pauluskerk in Oostende. Drie jaar later werd hij biechtvader in de Kapucijnenkerk, het kloppend hart van het visserskwartier.

Hij had voeling met de vissersbevolking en toonde begrip voor hun noden. Die zeemensen waren diepgelovig, maar bijgeloof speelde een bijna even grote rol. Via dit volksgeloof vonden ze een antwoord of een voor hen plausibele verklaring voor rampen of natuurfenomenen, een zekere vorm van berusting bij dramatische gebeurtenissen.

Intussen had koning Leopold II zijn zinnen op Oostende gezet. Het straatbeeld veranderde drastisch. Alleen de visserswijk, een getto binnen het florerende Oostende, ontsnapte aan elke aandacht. De ellende in die gemeenschap was niet te beschrijven en resulteerde in overmatig alcoholgebruik. Wonen was meer dan ondermaats. Kroostrijke gezinnen – tien, twaalf kinderen waren geen uitzondering – woonden op kamers zonder comfort. Eten, slapen, wassen, bakkeleien en vrijen gebeurde in twee kamers, soms voorzien van een alkoof. Dunne wanden zorgden ervoor dat de miserie en ruzies niet binnenskamers bleven. Drinkbaar water kwam, tegen betaling, van de pomp om de hoek. Na een zeereis ontvingen de mannen een schamele gage, die snel in alcohol verdampte in de vele cafeetjes die de wijk rijk was. Die drankduivel was meestal de oorzaak dat het huishoudgeld in handen van de cafébazen belandde terwijl de vrouwen zich in bochten wroongen om eten voor hun kroost te vinden. Netten breien, garnalen pellen, in rokerijen werken of venten met vis, waren, naast de zware gezinstaken, een extra last met een minieme bron van inkomsten. Jongens volgden, na hun communie, de sporen van hun vaders en voeren noodgedwongen en zonder ervaring mee op zee. Lummelen op straat en van lieverlede aan de drank geraken was het lot van werklozen of zieke vissers. Van sociale voorzieningen was absoluut geen sprake: geen pensioen, geen tegemoetkoming bij ziekte, overlijden, verlies van vistuig of boot! Die uitzichtloze situaties voor de gezinnen was de motivatie van de priester om 'zijn mensen' vooruit te helpen. Paster Pype, gearacheteerd in deze gemeenschap, ervoer de confrontatie met armoede, ellende en drankgebruik als een te ontginnen milieu. In deze leefwereld nam hij zijn taak ter harte: de mens moest centraal staan. Gegrepen in zijn ziel, startte hij als een ware pionier in dit werkgebied zijn immense taak om die vissersfamilies te helpen waar kon en ze een menswaardig bestaan te geven. Gedragen door zijn specifieke aard – een mozaïek van inzet, inleving, onderzoek en rede – ontketende hij een ongekende dynamiek in deze achtergestelde wijk. Weggeraken uit die ellende en een kans bieden op een betere toekomst was het perspectief. Zijn functie was enorm en veelzijdig, midden een problematiek van honger, nooddrift, ziektes en erkenning.

Paster Pype startte zijn 'carrière' in 1879 als leraar aan het St. Bernarduscollege in Nieuwpoort (foto). Vijf jaar later werd hij aangesteld als onderpastoor op de decanale Sint-Petrus en Pauluskerk in Oostende (Fotoarchief Visserijalmoezener Dirk Demaeght).

Na zijn aanstelling als Belgisch Staatsalmoezener ter Zee in 1886, werd de zee het natuurlijke habitat van Paster Pype (met obligate pijp). Naast het uitoefenen van zijn roeping als geestelijke, kon hij aan boord invulling geven aan zijn eindeloze drang om kennis te verwerven en door te geven. Zo leerde hij scheepjongens de ingewanden van vis verwijderen (guttten) (Fotoarchief Visserijalmoezener Dirk Demaeght).

Het schilderij 'De Gendarmen' (1892) van de Oostende schilder James Ensor, gebaseerd op de vissersopstand tegen de Engelse vissers in Oostende uit 1887. In de prent koos Ensor duidelijk de kant van de onderdrukten, en protesteerde hij heftig tegen de terreur van de gewapende gendarmen.

Prentbriefkaart van de "Cierk", de oude ronde vismijn met open binnenplein te Oostende. Volks als hij was stond Paster Pype 's morgens vroeg aan de vismijn om het volk in hun doening bezig te zien. Door een goed contact te onderhouden met de vissers won hij hun vertrouwen en ontstond er wederzijds respect (Le Bon, Beeldbank Oostende).

Zijn idealen, ideeën en wilskracht fermen-
teerden, mede door zijn vermogen om
begrip te tonen voor de dagelijkse 'struggle
for life'. Het leefklimaat van opgroeiende
kinderen baarde hem evenveel zorgen als de
penibele werkomstandigheden van mannen
en vrouwen. 's Morgens was hij te vinden in
en rond de kaai of De Cierk (ronde vismijn
met open binnenplein te Oostende) voor
een babbel. Daar observeerde hij nauw-
lettend het labeur van de mannen. Paster
Pype, geboren landman, kon na korte tijd de
soorten vissen herkennen, leerde wat doottij
of springtij betekende en kende de ligging
van de zandbanken. Dat die zeebonken,
familievaders, voor een habbekrats in alle
weer en wind de zee op moesten, stond hem
niet aan. Hij volgde de marktprijzen, zag hoe
de boten uitgereed werden en bad als hevige
winden, stormen en springtij de mannen
op zee teisterden. Bij ziekte van de kost-
winner was de nood aan hulp immens groot.
Volgens sommige bronnen ging 'Menère
Herri' aan boord in plaats van de zieke vader
en gaf zijn verdiende gage aan de noodlij-
dende familie!

**“ PASTER PYPE,
GEBOREN LANDMAN,
KON NA KORTE TIJD
DE SOORTEN VISSSEN
HERKENNEN, LEERDE WAT
DOOTTIJ OF SPRINGTIJ
BETEKENDE EN KENDE
DE LIGGING VAN DE
ZANDBANKEN. ”**

Hij trok ook de smalle straatjes en enge
steegjes in en luisterde naar de grieven en de
miserie van de vrouwen. De leefomgeving,
lees getto, was mensonwaardig: ziektes bij
gebrek aan hygiëne, vochtige woningen en
één latrine, gedeeld door meer dan honderd
mensen. Bij ziekte geraakte de hele wijk in
snel tempo besmet. Vissersvrouwen, gehard
door een leven zonder verwachtingen,
stonden hun mannetje in deze moeilijke
situaties: ze hielden net als hun mannen het
roer in het water.

Dag na dag voelde hij zich een met zijn
'schapen' en die gevoelens waren wederzijds.
Die zeemannen zagen in 'Menère Herri', zoals
ze hem gemoedelijk aanspraken, voor het

*In de door hem opgerichte vrije vissersschool
St. Andreas, onderwees Paster Pype zijn leerlingen
vakgebieden zoals navigatie, stromingen en
migratie van vissen
(KADOC Leuven, Beeldbank Oostende).*

eerst een man die hen met respect behandelde. Voor sommige notabelen, gezagvoerders en voor een aantal rijkere burgers waren zij uitschot; marginalen aan de rand van de maatschappij. Dat die vissers nacht en ontij trotseerden om lekkere vis aan te landen kwam niet bij hen op. Hendrik Pype verlegde zijn werkterrein en vanop de kansel preekte hij over armoede en ellende bij de vissersfamilies. Hij bezocht de rijkere stand en vroeg om hulp, financieel of materieel. De boer opgaan met de bedelstaf lenigde enigszins de directe noden maar op langere termijn was dit geen optie. Een alternatief drong zich op. Gistte er toen reeds een plan om een visserijschool op te richten?

VAN ONTMOEDIGDE VISSERIJ-AALMOEZENIER TOT LEERGIERIGE ZEEBONK

In mei 1886 stelde de burgerlijke overheid onderpastoor Pype aan tot aalmoezener ter zeevisserij. Hendrik, goedgehumeurd en vertrouwd met de visserij, was toen 32 jaar. Hij zou aan boord van het wachtschip volle reizen meevoeren en zorg dragen voor ethische normen en waarden. Alle faciliteiten om kerkelijke diensten te organiseren waren aanwezig. En hij kreeg er een kooi, een slaapplaats. De mis opdragen kon enkel bij kalme zee. Eenmaal ingescheept golden er nu eenmaal andere normen dan aan wal en Hendrik mocht aan boord zijn soutane aan de kapstok hangen.

Maar vier maanden na zijn benoeming ziet de jonge priester het nut van zijn functie niet meer in. Hij kreeg moeilijk contact met het gros van de bemanning en voelde zich overbodig. De verveling aan boord was niet te harden en hij vond zijn gage ondermaats. Hij vroeg de bisschop toelating om de scheepsjongens lessen godsdienst en moraal te mogen onderwijzen. Monseigneur Faict motiveerde Hendrik om zich verder te bekwaamen in theologie en zeevaartkunde te studeren. Ondertussen had het ongeduldig kantje van Paster Pype zich gemanifesteerd. Zonder medeweten van zijn oversten richtte hij in april 1887 een visserijschool op, in de

veronderstelling dat de bisschop het goed zou vinden. Eind september 1887 laat de bisschop aan de minister weten dat de visserijaalmoezener ziek en ontmoedigd is. Dat de bemanning en de scheepsjongens tijdens het aanleggen in de havens zich oneerbaar gedroegen en vrouwen aan boord meebrachten kon de priester niet meer aanzien. In die relatieve rustperiode ging hij regelmatig naar zijn geboortestreek Terhand. Na Kerstmis nam hij terug dienst aan boord van het wachtschip Aviso. Ondertussen was er een hulpaalmoezener aangesteld en werd het loon aangepast.

“ PASTER PYPE, MENÈRE HERRI, WERD DOOR IEDEREEN ALS EEN VAN HEN BESCHOUWD. ”

Hendrik wreef in zijn handen. Nu kon hij zijn roeping als geestelijke verder uitoefenen en tevens zijn drang naar kennis invulling geven. De zee, voorheen een bijna ongekend gebied, werd zijn natuurlijke habitat. Terwijl het visserijwachtschip stoomde, slingerde, stampte en de Noordzee bevoer, voelde hij zich in zijn element. De bemanning van het wachtschip hield toezicht op de visserij van de Vlaamse kust tot Schotland, van IJsland tot Noorwegen en Denemarken. Het beslechten, afhandelen en verzoenen als er onenigheid bestond tussen verschillende vaartuigen, het binnendringen van territoriale wateren, noodgevallen of ongelukken aan boord behoorden tot de kerntaken van het wachtschip. Paster Pype nam de pastorale taak op zich. Terwijl de boot de zeeën doorploegde leerde hij alles over de zeevaart. De meest elementaire zeemansbagage zoals het aantal knopen varen, paalsteken leggen en stuurmanskunst kreeg hij snel onder de knie. Hij verwierf zicht op de diverse boottypen en had duidelijk interesse voor de maaswijdte van de visnetten. De zee, donker, rustig of woelig, had hem al zijn geheimen nog niet prijsgegeven.

Dat braakliggend terrein stimuleerde hem om zijn kennis uit te diepen en resulteerde in het onderzoeken van trekroutes van verschillende vissen. Hij bestudeerde de maaginhoud van vissen, onderzocht het voedsel zoeken door zeevogels – een nuttige indicator voor de visserij – en voerde dieploodpeilingen uit. Zijn passie om bij te leren en om die kennis door te geven was grenzeloos. Hij noteerde plichtsgetrouw al zijn bevindingen in zijn ‘cahiers’ en gaf later verschillende werkboekjes uit, o.a. ‘Over Visscherij’. Hij werkte ook samen met professor Gustave Gilson bij het onderzoek van plankton. Dat de vissers nog voortbouwden op het oude volksgeloof kon hij aanvaarden, het was eigen aan deze mensen. Maar hij wilde ze wel leren betrouwen op wetenschappelijke onderbouwde waarnemingen veeleer dan terug te vallen op volkswijsheden die oude zeebonken voor waarheden verkondigden. Pittoreske verhalen zoals een goede vangst ophalen als men een rechterschoen had opgevestigd – een linker daarentegen bracht ongetwijfeld een vloek over boot en bemanning – bleven toch een eigen leven leiden. Als het wachtschip in de nabijheid van Vlaamse vissers voer, liet hij zich in een sloep overboord zetten om zich tot bij hen te laten roeien: “*k Bringen julder een bezoek!*” waren steevast zijn begroetingswoorden. Paster Pype, Menère Herri, werd door iedereen als een van hen beschouwd en ten volle gerespecteerd.

ONWEERSWOLKEN AAN DE HEMEL

De industriële revolutie manifesteerde zich ook in de visserijsector, de eerste stoomschepen vervingen met rasse schreden de traditionele zeilsloepen. ‘De Prima’, de eerste stoomtreiler van de rederij Dossaer, kwam in de vaart in 1884. Tegen 1887 telde die rederij zeven stoomschepen. Die snellere moderne schepen waren goudmijnen voor de rederijen. De conventie van Den Haag van 6 mei 1882 beoordeelde de Engelse drijfnetvisserij tegenover de boomkorvisserij van de Vlaamse vissers, die om de haverklap boetes moesten betalen voor het al of niet doorvaren van de Engelse netten. Ondertussen was reder Dossaer ook agent van Franse en Engelse rederijen. Dat die in

Paster Pype leefde in een bewogen sociale tijd. In 1894 richtte hij met enkele vrienden de Vrije Vissersgilde “t Zal wel gaan” op, waar buurtbewoners in een aangename sfeer elkaar konden ontmoeten. Het informatieblad “t Zal wel gaan” hield reders en vissers op de hoogte van de maritieme wetgeving, de plichten van werkgevers tegenover werklieden en vice versa, de zeevaartkunde, etc. (Fotoarchief Visserijaalmoezener Dirk Demaeght).

Op 3 mei 1922, een dag na zijn officiële ontslag, droeg Paster Pye zijn laatste Heilige Mis op aan boord van de 'Zinnia' en nam afscheid van het Zeewezen (Fotoarchief Visserijalmoezenier Dirk Demaeght).

Oostende hun vis aan zeer lage prijzen op de markt gooiden was een doorn in het oog van de vissers. Het Oostende van de bourgeoisie – met zijn rijke toeristen, artiesten en edelen die zomaar geld uitgaven aan evenementen, paardenwedrennen en opvoeringen in het Kursaal of in het theater – raakte een zere plek bij de vissersbevolking. De kloof tussen arm en rijk werd groter: het volk kwam in opstand. Na jaren van ongenoegen en verdrukking stond het water aan hun lippen. Veel was niet nodig – een sneer, machtsvertoning of intimidatie – om de lont in het kruit te werpen. Op 22 augustus voer l'Indépendant, een Franse tweemaster, de Oostendse Geule binnen met aan boord 130 bennen zoute kabeljauw. Dit feit was de aanzet voor protest. Op 23 en 24 augustus liep het helemaal uit de hand: doden en

een groot aantal gewonden waren het droevig offer van twee dagen bloedig verzet. Paster Pye probeerde de mannen tot andere gedachten te brengen, maar beseftte dat de moe getergde vissers niet meer vatbaar waren voor rede. Met de woorden "Het stormde in hun koppen!" gaf hij uiting aan hun gemoedstoestand. De begrafenis van de eerste twee doden (De Gendarmen – James Ensor) verliep ingetogen en met een ontroerende lijkrede maande hij de vissers aan tot kalmte.

Een staatspensioen of tegemoetkoming was er niet, dus startte Paster Pye een fonds voor de weduwen en wezen. Hij verzamelde het nodige geld en kledij, voldoende om een kleine periode te overbruggen, maar andere opties drongen zich op. Een groot deel van de Oostendse bevolking spijsde deze steunfondsen, opgericht door o.a. notabelen en gemeenteraadsleden.

DE MAN DIE ZIJN VISSERS NAAR SCHOOL LEERDE GAAN

Zijn plan om een nieuwe 'Visschersschool' in het leven te roepen werd een passie. De stedelijke visserijschool op de hoek van de Sint-Franciscusstraat bestond reeds, maar vanaf hun tiende of twaalfde haalde vader of oudere broer die kinderen van school om mee in zee te gaan. Voor de talrijke kroostrijke gezinnen kwam dat goed uit, een mond minder aan tafel! Niemand hield er rekening mee dat die varensmaatjes nog te jong en onervaren waren. Menère Herri had een visie, hij wilde die scheepjongens een betere opleiding geven, met een volwaardige kennis van zeevaartkunde. Zeemanschap, synoniem voor een aantal vakgebieden zoals navigatie, stromingen, migratie van vissen, ... zou deskundig aangeleerd worden. In 1888 klopte hij aan bij de

weduwe van een wijnhandelaar, eigenares van het handelshuis in de Wellingtonstraat. Haar zoon André was overleden, er was geen opvolging voor de zaak en de weduwe schonk het gebouw aan Paster Pye om er een visserijschool op te richten. De naam voor de school lag voor de hand: Sint Andreas. De Broeders van Liefde verleenden hun medewerking en Broeder Norbertus onderwees hen in het vissen en de visserijtechnieken. Lesgeven zonder didactisch materiaal kon niet. Een volledige vissersboot werd door vrienden 'op het droge' (op de binnenplaats) geïnstalleerd. De varengasten kregen alle kneepjes van het vak aangeleerd: optuigen, netten uitzetten, kalefaten, teren ... Het was een nieuw concept, leerstof en praktijklessen volgden de moderne evolutie. Een ophaalsysteem met stoomspil of een 'donkey' kwam in de plaats van het met de hand ophalen van de netten en maakte het werk aanzienlijk lichter. Paster Pye verscheepte in 1905 een stoommachine vanuit Denemarken naar de Wellingtonstraat. De vissers in spe leerden alle kneepjes van het toestel om, bij eventueel defect op zee, het apparaat op eigen kracht te repareren. Zo verloren ze geen visdagen! In 1898 schonk reder A. Hamman een houten zeilsloep aan de school, de O 154 Septentrion, omgedoopt tot: 't Zal wel gaan'. De visserijsector bestuderen op de Lofoten, de laatste snuffjes inzake netten en machines? Geen zee te ruw, te hoog of Menère Herri ging op studiereis om de nieuwste ontwikkelingen op de voet te volgen.

De visserijsector verbeteren was één ding, de sociale achterstand aanpakken zag Paster Pye als zijn tweede doel. Voor de meisjes kwam er in 1892, onder zijn impuls en in samenwerking met de Zusters van Sint-Vincentius, een kook- en naaischool: de Sint-Germana en nog later een patronaat voor meisjes.

Volgens 'Enquête sur la pêche maritime en Belgique' (Charles Dezutter 1909) stond de vissersschool Sint-Andreas in Oostende zeer hoog aangeschreven. Het werkkterrein van Paster Pye verlegde zich ook buiten de stadsgrenzen. In 1891 kwam er onder zijn impuls een visserijschool in Blankenberge. Mede door het succes van de Oostendse en Blankenbergse scholen volgden daarna Nieuwpoort (1893), De Panne (1903), Heist (1904), Koksijde (1904) en Oostduinkerke (1904). In 1906 werd Het Koninklijk Werk Ibis gesticht om jongens, visserswezen, te begeleiden. Exact twee jaar later voegde men hier een visserijschool met een onderzoekscentrum voor de studie van de visvangst en

Onder massale belangstelling werd de lijkist van Paster Pye op 8 juni 1926 de Petrus en Pauluskerk binnengedragen. De visserij verloor een man, een vriend, een vader (Fotoarchief Visserijalmoezenier Dirk Demaeght).

PASTER PYPE IN HET STRAATBEELD

Paster Pype was een begrip. Zijn naam is dan ook prominent aanwezig in het Oostendse straatbeeld. Zijn standbeeld siert de Petrus en Pauluskerk in de Jozef II straat, en naast een straat (de Paster Pypestraat) is ook de stedelijke begraafplaats naar hem vernoemd. Jammer genoeg is het schip 'Paster Pype' (~1948, Boelwerf Temse) – een exacte kopie van 'De Paster Pype' bouwjaar 1939 (Cockerill werf) – op 10 juli 2011 in alle stilte gesloopt. Hiermee verdween waardevol historisch en maritiem erfgoed.

Daarnaast heeft ook Geluwe, zijn geboortestreek, een straat naar hem genoemd: de Paster Pypestraat. Die is aangelegd in kruisvorm, alsof de gemeente een extra symbolische waarde wilde toekennen aan de straatnaam.

Paster Pype is vereeuwigd met een standbeeld voor de Petrus en Pauluskerk in de Jozef II straat te Oostende (VLIZ).

het conserveren van vis aan toe. Ook bij de totstandkoming van deze school was Pastoor Pype aanwezig.

Intussen waren er grote veranderingen op til. Nieuwe (machts)verhoudingen drongen zich op. Politiek kreeg een andere invulling en sociale vernieuwingen kondigden zich aan. De industriële revolutie was het decor waarin zowel het opkomend socialisme als de katholieke partij en de liberalen zich een specifieke weg baanden. In die sfeer zorgde Paster Pype voor 'de verheffing van zijn mensen'. In 1894 richtte hij, samen met enkele vrienden, de vrije vissersgilde 'Het zal wel gaan' op. Het lokaal, eigendom van de gilde, was gelegen in de St. Franciscusstraat. Een spaar- en pensioenkas, maar ook een verzekering tegen ongevallen op zee waren voor de vissersfamilies een waarborg in noodsituaties.

DE ONVERMOEIBARE MENSENFLUISTERAAR

Onder impuls van Paster Pype ging ook aandacht naar ontspanning voor de zeelui. De kring 'Kunst Genegen' kreeg vaste vorm met tal van activiteiten (kaarten, samenzang, amateurtheatervoorstellingen, tentoonstellingen, ...). Tussen pot, pint en de obligate pijp van Menère Herri, ontmoetten de buurtbewoners elkaar in een aangename sfeer. Merkwaardig was dat vissers, die in hun milieu nooit met kunst in aanraking kwamen, nu plots interesse toonden voor de werken van de jonge kunstenaar Jan Declerck. Zijn schilderijen, impressionistisch en

pointillistisch, waren getrouwe weergaven van hun leefomgeving, zeg maar de couleur locale: vissersvrouwen, de kaai, mosselpickers, boten, marines ...

Het informatieblad "t Zal wel gaan" hield reders en vissers op de hoogte van de maritieme wetgeving, de plichten van werkgevers tegenover werklieden en vice versa, de zeevaartkunde, etc. ... "t Zal wel gaan" was op cultureel en sociaal vlak dan ook een voltreffer.

Tijdens WO I volgde hij, samen met andere Oostendenaars zijn hart en bracht vluchtelingen onder in de visserijschool en in het lokaal "t Zal wel gaan". Waarschijnlijk stonden de activiteiten daar, na de vlucht van de meeste vissersfamilies naar Engeland, op een laag pitje. Toch bleef de aalmoezenier zich onvermoeid en met veel animo inzetten voor zijn mensen. Hij ambieerde geen publieke belangstelling of functie, was geen politicus maar een mensenkenner, een mensenfluisteraar. Zonder hoogdravende theorieën wist deze man hoe hij kansarmen een 'kans' kon geven. Hij ploegde het visserslandschap om, trok voor na voor, en schonk de oogst aan 'zijn vissers'.

Die sociale inzet, misschien wel een noodzakelijke tijdsstroming, bleef niet onopgemerkt. Zo hield Paster Pype contact met zijn priester collega's en met Guido Gezelle, die wel eens naar Oostende kwam. En wie zal het zeggen, maar misschien waren het wel de verhalen van Paster Pype die Guido Gezelle inspiratie boden voor zijn prachtig gedicht over de 'Ijslandvaarders'?

HET AFSCHEID, EEN STAATSMAN WAARDIG!

In 1922, Paster Pype was toen 68 jaar, vroeg hij zijn ontslag als aalmoezenier van het Zeewezen. Op 2 mei was het ontslag officieel en op 3 mei droeg hij zijn laatste Heilige Mis op aan boord van de Zinnia. Eind mei 1926 wilde de zwaar zieke Paster Pype nog naar Lourdes. Het was zijn laatste wens, maar de terugkeer was zeer uitputtend en de vrees dat hij onderweg zou sterven was gegrond. Op 28 mei, terug thuis, kon hij niet meer rechtop staan. Met een brief nam hij op 31 mei afscheid van zijn vrienden en vroeg om zijn werk en stichtingen voort te zetten. Op zondag 30 mei werd hij berecht. Zijn laatste woorden "Nen goen dag aan de visschers"! klonken glashelder en voor de hand liggend. Toen hij stierf op 3 juni 1926 was de verslagenheid enorm. Afscheid nemen van Menère Herri sneed diep in het hart van de vissersfamilies, zij verloren een man, een vriend, een vader! Op 8 juni schouderden wenende vissers, onder massale belangstelling, zijn lijkst de Petrus en Pauluskerk binnen. De laatste eer aan Paster Pype was een plechtige dienst, een staatsman waardig!

Bronnen

- Levensloop van Paster Pype: Dirk Demaeght.
- Archief Jef Klausling.
- Tijdschrift De Plate
- Familieverhaal: Paul Pype